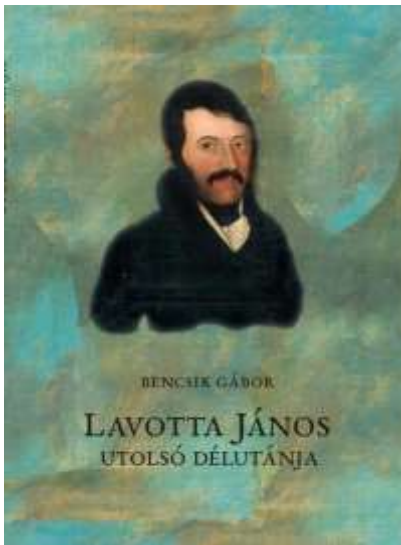

Bencsik Gábor

LAVOTTA JÁNOS UTOLSÓ DÉLUTÁNJA

A Lavotta 200 emlékévkben újabb életrajzi regénnyel gazdagodott a verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, a színházi karmester, házitanító Lavotta Jánosról szóló irodalom. Székely Júliának – Lavottát és Csokonait párba állító – A magyar Orfeusz-a, valamint Barát Endrének a virtuóztriász életét feldolgozó Bolygótűz című regénye után Bencsik Gábor könyve a harmadik szépirodalmi alkotás Lavotta Jánosról. A puszta megjelenése már önmagában is figyelemre méltó, mert időről időre emlékezetünkbe hozza a nemesi származású s jogot végzett verbunkos-szerző színes egyéniségét.

„1820. augusztus 11-én kora délután Lavotta János, az országos hírnű hegedűs és zeneszerző összeesik a tállyai patikában. A következő néhány órában, miközben barátai sikertelenül próbálják magához téríteni, meg-megszakadó töredékekben végigálmódja a reformkori Magyarországon lefolyt életét, gyermekkori hegedűóráit, a koncertjeit, találkozásait, csavargásait, szerelmeit. Élet és elmúlás között lebegve valóságot álmodik és álmokat, egybefonódó múltat és jelent, míg élete történetének álomban és a valóságban is végére nem ér.

A regény a közeli barát Bernát Mihály, kéziratban fennmaradt életrajzát követve idézi meg Lavottát, akinek hátrahagyott zeneművei időnként ma is fölhangzanak.” – olvashatjuk a fülszövegben.

A könyv első bemutatója az elmúlt év novemberében volt a Petőfi Irodalmi Múzeumban, amelyet a XX. Lavotta Napok keretében Tállyán, valamint Sátoraljaújhelyen újabb könyvünneppel követett.

A későbbiekben részletes recenziót közlünk majd Bencsik Gábor könyvéről, addig is kedvcsinálóként egy hegedűóra történetét ajánljuk a zenét szerető olvasó szíves figyelmébe:

„Jancsi fölmege a falépcsőn, kopog.

-Vieni!

Benyit. Az öreg mintha el sem mozdult volna, mióta nála járt, ott ül ugyanabban a házikabátban, ugyanúgy. Jancsi azon gondolkodik, vajon Zavadi egyáltalán tud-e járni. Megáll az ajtóban, meghajol.

-Adjon Isten jó napot, mester.

-Vieni, vieni.

Az öreg most sem kel föl. Jancsi közelebb jön, az asztalra teszi a hegedűtokot, kiveszi a hangszerét.

-Az elhagy, Jancsi, teszi vissza – mondja az öreg – semmi értelem az a játékszer bajlódni Ott van a polc egy violino, lesz az tied. Viszed is majd haza, tudjad gyakorlás. Tudod hangolni?

Jancsi a kezébe veszi a hegedűt, illeszténé az álla alá, de eszébe jut az előző találkozás, tanácstalanul megáll a mozdulattal.

-Va bene, Jáncsi – érti meg Zavadi a tanácstalanság okát. – Úgy látok, fogod tanulni. Va bene. Prima di tutto, tanulja állni. Ülni jön később.

Jancsi csodálkozva nézi Zavadit. Állni azt már igazán tud, ahhoz nem kell hegedűtanár.

-Áll ide ma figlio. Kisterpesz, cosi, lábafej szögbe, kintebb, még, még, cosi, bene. Mind a két láb lehet egyforma. Majd szabad billegés, majd szabad séta, mint cigány a kocsmába, de most csak áll. Csípő un poco előre, bene. Fontos stabilità. A többi majd jön később. Most fogja violino.

Jancsi odaáll.

-Dammi il violino. Add csak ide. Fogd meg két kéz, látod, cosi

Igazgatta Jancsi ujjait.

-Va bene, most emel föl, tesz nyakadhoz, megáll, megáll, nem olyan duro, nem merev. Facile, cosi, könnyed, becézgeti, mint szép lány. Most fog vonót, megáll, letesz, kellett volna első a vonó kezdeni.

Zavadi mutatja a vonófogást, egyre erőteljesebb mozdulatokkal illesztgeti rá Jancsi ujjait, Jancsi pedig egyre merevebb. Zavadi hirtelen megáll.

-Aspetta, Jáncsi, megáll tanulás. Bonaventura bácsi rontotta el.

Jancsi meglepetten néz az öregre. Nem ő rontotta el?

-Én öreg már, öreg, sokszor nincs türelem. Meglát, majd te is, leszel öreg. Megáll tanulás, eszi dolce sütemény, kéred? Jancsi bólint, bár nem lát süteményt sehol, és tart tőle, hogy ha előkerül is valami a könyvkupacok alól, hetek óta ottfelejtett száraz tészta lesz. Zavadi föláll, csoszogó léptekkel az asztalhoz megy, a kottákat kezdi átpakolni.

-Itt kell neki lenni, aspetta, hopp, van is itt. Tessék.

Jancsi óvatosan vesz egy darabot a barna süteménykockák közül, és beleharap. Megdöbben, hogy milyen lágy.

-Mi ez mester?

-Piskota cioccolato. Fine, mi? Küldte herceg úr ma reggel, néha küldi meglepetés. Herceg úr szereti művészet, szereti Zavadi bácsi. Tanul jól Jancsi, herceg úr küldi neked is sütemény. Ugye megéri tanulás.

Jancsi nyúl a következőért, de visszahúzza a kezét, hátha nem illik.

Naturalmente, veszi csak, amennyi esik jól. Bene, elég most, ez a kettő hagy nekem. Csinál tovább tanulás, Jáncsi.

Az öreg visszacsoszog a székéhez, belezökken, megigazítja magán a házikabátot. Jancsi odaáll elé, kezében a hegedűvel.

-Idead fiam, mutatja.

Az öreg kiveszi Jancsi kezéből a hegedűt, az ölébe teszi.

-Nézzed, fogom így meg, látod? Letesz, fölvesz, letesz, fölvesz. Figyelte?

-Igen.

-Próbál akkor.

Jancsi nem pontosan érti, mit kell másképp csinálnia, mint addig, de igyekszik utánózni Zavadit.

-Bravo! – emeli magasba a két karját az öreg –, ez az, Jáncsi, vedi, már megy jól. Ma tanul még egy, tesz feje alá violino. Idead, mutatja.

Zavadi megint föláll, házikabátja kinyílik, látszik alatta a hasa fölé húzott nadrágja.

-Vedi, fogom így, odatesz, szinte repül violino, ha elenged, nem leesik akkor se. Orra nézi csiga. Föl, vissza, föl, vissza, Most te.

Jancsi próbálja. Most sem tudja, mit kell másképp csinálnia, ezúttal nem is sikerül a mester elismerését kivívnia. Zavadi csak hümmög, aztán visszaül.

*-Va bene, megy jól. Jön hangolás. Lássam tudsz-e. Édesapája mutatta?
Jancsi bólint, sorban megszólaltatja a húrokat, és a kulcsokkal beállítja a hangzást. Zavadi megint csukott szemmel hallgatja.
Jancsi úgy érzi, készen van, leengedi a hangszeret, várja a mester véleményét, de Zavadi nem mozdul.
-Jó lesz? – kérdezi Jancsi, elunva a várakozást.
-Bene – válaszolja Zavadi, kinyitva a szemét.
-Látok, inkább hallok, van neked igen jó füle. Lehet lesz tanulás ebből jól. Most játssza az a darab, mint múltkor, de most bello, finom, könnyű. Tessék játszani.
Jancsi játszik, először igyekezettel, aztán már egyre kevésbé lelkesen, unja ismételni magát, eljátssza.
-No bene – állítja meg Zavadi. – Lesz elég. Kéred sütemény? Egye, egye. Aztán lehet menni haza. De gyakorolás, Jancsi, otthon is gyakorolás!”*

Dombóvári János